

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет музичного мистецтва і хореографії
Кафедра інструментально-виконавської майстерності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
« _____ » _____ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДИРИГУВАННЯ (оркестрове) для студентів

спеціальності 025 «Музичне мистецтво»
освітнього рівня: перший (бакалаврський)
освітньої програми 025.00.03 «Інструментальне виконавство (фортепіано)»
освітньої програми 025.00.04 «Інструментальне виконавство
(оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Протокол № <u>2091/23</u>	
<u>Жильцов</u> (підпис)	(прізвище, ініціал)
« _____ »	20 <u>23</u> р.

Київ – 2023

Розробник: Малахова Маргарита Олександрівна, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності.

Викладачі: Малахова Маргарита Олександрівна, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності, Сподаренко Віктор Михайлович, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності; Ткачук Володимир Васильович, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності

Протокол № 9 від 28 серпня 2023 року.

Завідувач кафедри інструментально-виконавської майстерності

(підпис)

Маргарита МАЛАХОВА

Робочу програму погоджено з гарантами освітньо-професійних програм 025.00.04 «Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)» та 025.00.03 «Інструментальне виконавство (фортепіано)»

«___» _____ 2023 року

Гарант освітньо-професійної 025.00.04 «Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)»

(керівник проєктної групи)
(підпис) Віктор СПОДАРЕНКО

Гарант освітньо-професійної 025.00.03 «Інструментальне виконавство (фортепіано)»

(керівник проєктної групи)
(підпис) Наталія СВИРИДЕНКО

Робочу програму перевірено

«___» _____ 2023 року

Заступник декана з

науково-методичної та навчальної роботи
(підпис) Інна ТКАЧЕНКО

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___»__ 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___»__ 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___»__ 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___»__ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	2,5 / 75	
Курс	4	
Семестр	7	8
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1
Обсяг кредитів	0,50	0,50
Обсяг годин, в тому числі:	15	15
аудиторні	9	7
модульний контроль	1	1
семестровий контроль	-	-
самостійна робота	5	7
форми семестрового контролю	-	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – розвиток музично-естетичного інтелекту, формування умінь і навичок роботи оркестровою партитурою, вивчення специфіки управління оркестровим колективом, підготовка студентів до педагогічної та концертно-творчої діяльності.

Завдання навчальної дисципліни - виховання комплексу компетентностей студента.

Програмні компетентності		
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки та виконавства та характеризується комплексністю та невизначеністю умов	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1	Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.
	ЗК-2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	ЗК-3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	ЗК-4	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

	ЗК-5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
	ЗК-6	Навички міжособистісної взаємодії.
	ЗК-7	Здатність бути критичним і самокритичним.
	ЗК-8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК-9	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК-10	Здатність спілкуватися іноземною мовою.
	ЗК-11	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
	ЗК-13	Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
	ЗК-14	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
	ЗК-15	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК-3	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
	СК-4	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
	СК-5	Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
	СК-6	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
	СК-7	Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
	СК-8	Здатність здійснювати диригентську діяльність.
	СК-9	Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
	СК-10	Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
	СК-11	Здатність оперувати професійною термінологією.
	СК-12	Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
	СК-14	Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.

	СК-17	Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.
	СК-18	Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.
3. Програмні результати навчання		
РН-1	Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом на належному фаховому рівні під час виконавської діяльності.	
РН-3	Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.	
РН-4	Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.	
РН-5	Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.	
РН-8	Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.	
РН-11	Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській, менеджерській практичній діяльності.	
РН-12	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- сформулювати ціннісно-орієнтаційну позицію щодо розуміння значення диригування для вітчизняного та світового музичного мистецтва;
- набути вміння аналізувати й інтерпретувати соціальні та культурно-мистецькі явища і процеси, які пов'язані із музичною культурою; проявляти інтерес до інструментального мистецтва;
- вміти під час диригування продуктивно працювати у команді, проявляти толерантність та повагу до учасників навчального процесу; вільно володіти українською мовою відповідно до норм культури спілкування, аналізувати різноманітні форми та жанри оркестрової музики;
- мати здатність до ефективного використання інформаційних технологій та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань, які стосуються історико-теоретичного аспекту диригування;
- знати низку оркестрових та ансамблевих творів, засвоїти музично-теоретичні терміни і поняття, які необхідні під час роботи з інструментальним колективом;
- отримати навички мануальної техніки та здатність до творчої інтерпретації творів.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усьо го	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Са мос тій на
		Л е к ц ії	Се мі на ри	Пра кти чні	Лаб орат орні	Інд иві дуа льн і	
Змістовий модуль 1 Удосконалення диригентських навичок. Ускладнення оркестрових партитур.							
Тема 1 Робота над удосконаленням диригентської техніки.	8				5		3
Тема 2 Диригування творів у складних розмірах.	6				4		2
Модульний контроль	1						
Разом	15				9		5
Усього за 7 семестр	15				9		5
Змістовий модуль 2 Удосконалення технічної майстерності, розвиток диригентського мислення та художньо-образної уяви.							
Тема 1 Робота над розвитком диригентського апарату, удосконалення технічної майстерності.	8				4		4
Тема 2 Робота над художнім змістом творів, відповідністю диригентських жестів.	6				3		3
Модульний контроль	1						
Разом	15				7		7
Усього за 8 семестр	15				7		7
Усього за 4 курс	30				16		12

5. Програма навчальної дисципліни «Диригування. (оркестрове)»

Змістовий модуль 1 (4 курс, 7 семестр)

Удосконалення диригентських навичок. Ускладнення оркестрових партитур.

Тема 1.1. Робота над удосконаленням диригентської техніки. Подальше засвоєння основних схем тактування в різних темпах і динамічних показниках. Проблема «точки» в диригентському жесті і показ характеру подачі звуку. Показ вступу з різних часток такту. Зняття звучання. Розмежування функцій рук. Штрихи «легато» і «нон легато». Прості види фермат (наприкінці твору чи його частини).

Основна література: 1, 2.

Додаткова література: 1.

Тема 1.2. Диригування творів у складних розмірах. Ускладнення оркестрових партитур. Гра партитур виконуваних творів на фортепіано. Володіння відомостями про авторів творів, їхню творчість, музичну форму, зміст і характер творів, особливості диригування, термінологію.

Основна література: 2, 4.

Додаткова література: 4.

Змістовий модуль 2 (4 курс, 8 семестр).

Удосконалення технічної майстерності, розвиток диригентського мислення та художньо-образної уяви.

Тема 2.1 Робота над розвитком диригентського апарату, удосконалення технічної майстерності. Тактування перемінних розмірів. Тактування пунктирних ритмів. Здіймані та нездіймані фермати. Диригування творів у повільних темпах. Дроблення основної метричної одиниці. Диригування творів у швидких темпах. Спрощення диригентської схеми.

Основна література: 5, 6.

Додаткова література: 3.

Тема 2.2. Робота над художнім змістом творів, відповідністю диригентських жестів. Контрастна динаміка. Гра партитур на фортепіано. Володіння відомостями про авторів творів, їхню творчість, музичну форму, зміст і характер творів, особливості диригування, термінологію

Основна література: 2,6.

Додаткова література: 1,4.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування практичних занять	1	9	9	7	7
Лабораторна робота	10	9	90	7	70
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10
Контрольне прослуховування модульне	25	1	25	1	25
Разом		-	134	-	112
Максимальна кількість балів			134		112
Розрахунок коефіцієнта			—		Усього за період роботи до заліку (+123 бали за 6 семестр) 369 балів (що прирівнюється до 100 балів з урахуванням коефіцієнта – 3,69) .

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№	Зміст завдання	Академічний контроль		Бали
1.	Робота з оркестровою партитурою з метою її детального аналізу	історичний аналіз	1	5
		музично-теоретичний аналіз	1	
		аналіз динаміки, агогіки	1	
		аналіз ауфтактів	1	
		розуміння художнього змісту	1	
2.	Робота над фрагментами творів, які потребують застосування різноманітної техніки диригування та засобів музичної виразності.	точність нотного тексту	1	5
		відповідність ауфтактів	1	
		відповідність штрихів	1	
		незалежність рук	1	
		художня виразність	1	
3.	Читання оркестрових партитур.	точність нотного тексту	1	5
		цілісність фактури	1	
		відповідність штрихів	1	
		метро-ритмічна точність	1	
		художня виразність	1	
4.	Закріплення музичного матеріалу, який вивчається на заняттях, шляхом прослуховування аудіо та відео записів.	підбір аудіо та відео контенту	1	5
		порівняльний аналіз	1	
		креативність мислення	1	
		обґрунтованість думки	1	
		власна інтерпретація	1	

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форми проведення	Критерії оцінювання	Бали
Модульний контрольна робота 1		
Диригування оркестрових творів	знання тексту 6 розуміння форми твору 6 художня виразність 6 техніка виконання 7	25
Максимальна кількість балів		25
Модульний контрольна робота 2		
Диригування оркестрових творів	знання тексту 6 розуміння форми твору 6 художня виразність 6 техніка виконання 7	25
Максимальна кількість балів		25

Дистанційне навчання передбачає складання модульного контролю у форматі відео запису. Студент має зробити та надіслати викладачеві відеозаписи:

- власного диригування одного твору під оркестровий або фортепіанний супровід (диригувати напам'ять);
- читання оркестрових партитур – виконання твору або його фрагментів, партій окремих інструментів на фортепіано/спеціальному інструменті (виконувати по партитурі).

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання:

Залік у 8 семестрі – комплексне оцінювання за результатами роботи протягом 6, 7, 8 навчальних семестрів.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками. Художньо-довершене, емоційно заглиблене й технічно впевнене диригування музичного твору, згідно вимог даного курсу. Повне розкриття диригентом змісту і характеру твору.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок. Володіння мануальною технікою на достатньому рівні. Розуміння форми, фактури, трактування темпу твору та його агогіки. Разом з тим виконання музичного твору без відповідної експресії та чуттєво-емоційної наповненості диригентського жесту.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок. Володіння мануальною технікою на достатньому рівні. Недостатнє орієнтування у формі, фактурі, характері твору. Деякі неточності у жестах при розкритті характеру твору, фразування, агогіки.
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності. Володіння мануальною технікою на низькому рівні. Диригентські жести не відповідають характеру виконуваного твору. Недостатнє вміння користуватись технічними прийомами.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь). Поверхневі уміння і навички щодо техніки диригування. Частково фрагментарне засвоєння художнього матеріалу, наявність помилок щодо нотного тексту твору.
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання. Незадовільна техніка диригування. Низький рівень засвоєння художнього твору, його змісту, втрата в процесі диригування фрагментів нотного тексту.
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни. Незадовільна техніка диригування, відсутність знань щодо художнього змісту твору. Неспроможність виконання твору напам'ять.

7. Навчально-методична картка дисципліни

4 курс

Аудиторні (лабораторні) заняття – 16 год. Самостійна робота - 12 год. Модульний контроль - 2 год.

Модулі	7 семестр		8 семестр	
	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
Назва модуля	Удосконалення диригентських навичок. Ускладнення оркестрових партитур.		Удосконалення технічної майстерності, розвиток диригентського мислення та художньо-образної уяви.	
К-сть балів за модуль	134		112	
Заняття	1 - 5	6 - 9	1 - 4	5 - 7
Назва навчального модуля (практичне заняття)	Тема 1 Робота над удосконаленням диригентської техніки. Тема 2 Диригування творів у складних розмірах. 1*9=9 б/ 10*9=90 б. 99 б.		Тема 1 Робота над розвитком диригентського апарату, удосконалення технічної майстерності. Тема 2 Робота над художнім змістом творів, відповідністю диригентських жестів. 1*7=7б/ 10*7=70 б. 77 б.	
Самостійна робота	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 25		Модульна контрольна робота 2 25	
Коефіцієнт	—		Усього за період роботи до заліку (+123 бали за 6 семестр) 369 балів (що прирівнюється до 100 балів з урахуванням коефіцієнта – 3,69) ; залік.	

Орієнтовний репертуар

Брамс Й. Симфонія № 3, 3 ч. (фрагмент)
Лисенко М. Увертюра до опери «Тарас Бульба»
Лятошинський Б. симфонічна сюїта «Ромео і Джульєтта»
Моцарт В. А. Симфонія № 25 соль мінор, 3 ч.
Степовий Я. Прелюд пам'яті Т. Шевченка

8. Рекомендовані джерела:

Основна (базова)

1. Димченко С. С. Диригування: методика викладання. Ч. I , Ч. II. Рівне : РДІК, 1997. 152 с., 141 с.
2. Доронюк В. Д. Курс техніки диригування. Івано-Франківськ : Івано-Франківська обласна друкарня, 2004. 292 с.
3. Канерштейн М. М. Питання диригентської майстерності. Київ : Музична Україна, 1980. 184 с.
4. Колесса М. Ф. Основи техніки диригування. Київ : Держ. вид-во образотв. мистец. і л-ри УРСР, 1960. 198 с.
5. Пасічняк Л. М. Робота диригента над музичним твором : Методичні рекомендації до дисципліни «Оркестрове диригування» для студентів вищих музичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації напряму підготовки «Музичне мистецтво». Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2012. 72 с.
6. Стукаленко З.М. Основи оркестрового диригування : Навчально-методичний посібник. Кропивницький, 2017. 138 с.

Додаткова

1. Іванов П. Г. Оркестр українських народних інструментів. Київ : Музична Україна, 1981. 110 с.
2. Кучерук В. Ф. Народний музичний інструментарій України. Луцьк : Ред. вид. від. «Вежа» Волин. держ. у-ту ім. Лесі Українки, 1997. 123с.
3. Пшеничний Д. Х. Аранжування для народних інструментів. Київ : Музична Україна, 1984. 116 с.
4. Хащеватська С. С. Інструментознавство: підручник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв III-IV рівнів акредитації. Вінниця : НОВА КНИГА, 2008. 256 с.

9. Додаткові ресурси:

- . Нотна література.
- . Аудіо/відео записи оркестрових творів.